

Հայկական գիտահետազոտական հանգույց Armenian Research & Academic Repository

Սույն աշխատանքն արտոնագրված է «Ստեղծագործական համայնքներ
ոչ առևտրային իրավասություն 3.0» արտոնագրով

This work is licensed under a **Creative Commons Attribution-NonCommercial
3.0 Unported** (CC BY-NC 3.0) license.

Դու կարող ես.

պատճենել և տարածել նյութը ցանկացած ձևաչափով կամ կրիչով
ձևափոխել կամ օգտագործել առկա նյութը ստեղծելու համար նորը

You are free to:

Share — copy and redistribute the material in any medium or format

Adapt — remix, transform, and build upon the material

Ltin
1586

1999

ՆՈՐ-ՔՆԱՐ

Աշխատասիրութիւն
ԹԵԿԱՆՈՒՆԵՆԸ

ԱՅԸՂ-ԺԻՐԻՆԻ

Երկրորդ պարագիծ-Երկունք.

Լեռ
1586

ԺՈՒԺԻ

Երկունք-Յակոբեանցի տպարանում.

1891

ЯНВАРЯ

ВОСТОЧНЫХЪ И ЕВРОПЕЙСКИХЪ ЯЗЫКОВЪ,
ПЕРЕПИСНОЕ И ЛИТОВАЛЬНОЕ
ЗАВЕДЕНІЕ,
КНИЖНИА ТОРГОВАА

И
МАГАЗИНЪ канцелярскихъ, чертежныхъ и
писменныхъ принадлежностей

СКЛАДЪ: готовыхъ бланковъ и шпуровыхъ книгъ, для
всехъ присутственныхъ местъ (по уста-
новленнымъ формамъ)

въ г. Шушѣ, А. М. МУГДУСІАКОВА, (Елисаветп. губ.)

ՆՈՐ-ՔՆԱՐ

Աշխատանքի բիւրո

ՄԵԿԵՆՈՒԵՆԵՐ

ԱՅՐԱ-ՅԻՐԻՆԻ

Երկրորդ աստիճան

ՅԱՐՈՐ

Մեղաճան Կահուի-Յակոբեանցի տպարանում

1891

Дозволено цензурою Тифлисъ, 26 октября 1890 года.

Типо-Литография А. М. Мугдусиаконова, въ Шушѣ,

Ի նկատի առնելով արդի եւրոպական աղփայ հասարակական-
հոգեւոր, իբր աւրոյն մէ աղփ Բենէ Խաչատուրեան Էնէ՛ Էլէ Էլ զա-
գլխակէտի գլխէ հեւել նոյն. Բայ Բոլորովն հասանա՛հ Էնէ որ Եւրո-
պայի գրագէտն իւր առջեւ Բողոքական աւանդական հասարակական
հեղձ աւել Է իւր աղփայն ճոխ գրաւարանն, որի մէջ նա հարգ Է
աւանդաւորել իւր, Է զԷնչն շրջապատող աղփայ ամբողջ կեանքն,
որով Էնչն Է իւր Գրական աղխատութեան կը յաւելու մէ հանի
հարգներն առն հարկաւորանքն մէջնայ: Բայ Էնչ պիտի անէ իւր չա-
գրագէտն որ զաւրէ վերջելեալ միջոցներէ մեծ Գրաւարութեամբ հաղի-
կարդանա՛հ Է գրել իւր յանդիպած հեղինակութիւնն, այն Էն՝ հա-
շտած Է յեղի Բաժնի Էղած. անշուշտ Գրագէտն Է նաեւ մեր աղփայն յիւ-
նիւմ երգերի Է աղխատութիւններ իւր, որոյ գոյութիւնն անկասկած Է
յաւարկանքն հասարակական մէջ:

Ուստի՛ լեւ մէ անշտն գիւղի մէ խաւ անկիւնում նստած, Բայ
անհարգ եղայ անարթիւր աչք նայել առն յաւայի երկուքն, Է երբ
չայ՝ հասարակական հարկի Գրագէտն, Էնչեալ Բաւանքն արթնել
առջ հարաւորանա՛հ, „**ԱՅՈՂ - ԾԻՐԻՆ**“, հանդիմանալ չայ երգի
պաշտել, հանդիման իմ պարտութեան Է անկերելի հանգամանքներն չե-
նարկելի հարաւորանութեան յանգնել առն աղխատութեան երկրորդ պար-
գրութիւնն: Երկայն խաղաղութիւնի յեղի հաղի՛ հարաւորայ գրել
մէ օրինակ՝ հաշտած գրել Է իւր չաւան: Բաւանքն Գրաւարութեամբ արա-
գրելի, որի վերայ աւելայրն նաեւ հեղինակի Գրաւարութեամբ մէ հանի
հարաւորայ գրաւածները, կըլին ընծայելով շայն հասարակութեան: Ե-
րբ գրել Է իւր յանձն միտի ջանամ յաւալ արեւ գրածն այլ
օգրակար հարաւորանութիւններով:

Հարաւորակէ՛ Զ. Ս ր գ Է Է Է Է

1890 յաւել 15

Սահագր.

28. 1592

41586-60

ԵՐԳ Ս. ՈՂՉՈՅՆ ՅՐԱԺԱՐԱԿԱՆ.

Մնացելը խաղաղութեամբ՝ ո՛վ իմ հոգի ջան սիրելի,
Այսօր ինձ տուր ձեռովդ՝ բաժակ անջատման սիրելի,
Սէրի ծովումն եմ էլած, նաւ ալեկոծման սիրելի,
Կենդանի ջոկնուիլը՝ նման է մահուան սիրելի,
Երկու մեծ լուսաւորքն ինձ, խաւար փոխեցան սիրելի,
Երկու կամ երեք տարին, մեզ լիցի սպիման սիրելի,
Զխախտվենք՝ միայն սիրով լինենք բաւական սիրելի,
Մինչի կրկին տեսութեան Տէրն անէ արժան սիրելի:

Խնդրում եմ այսուհետեւ, համարձակ ման գալ չունենաս,
Անմտին աննամուսին երբէք մտիկ տալ չունենաս,
Խորամանկ քաղցրաբանին, խորհուրդ տալոյ հալ չունենաս,
Անվայել բարեկամի՝ տուները երթալ չունենաս,
Քու վիճակէն գոհանաս, բարձրութեան ցանկալ չունենաս,
Աղքատութեան միջոցէն տրտմիլ նեղանալ չունենաս,
Նամակով կամ լիշելով՝ ինձի մոռանալ չունենաս,
Ինձ լսես չես ունենալ, ստոր աստիճան սիրելի:

Քեզանից բաժանվելով, հեռու տեղեր պէտք է գնամ,
Քաջ սէրդ միտ բերելով յատուկ քեզ ինձ մօտ իմանամ,
Լսելով պարզ անունդ, քեզ ինձ տուողէն գոհանամ,
Հարազատ բարեկամով՝ սիրոյ նամակդ ստանամ,

Ել ուրիշ սէր չճարեմ՝ շուտ քեզի դառնալու ջանամ,
Մահէն Աստուած խնայէ, մինչ տեսութեանդ արժանանամ,
Փոքր ինչ ապրուստ տալ Տէրս՝ որ կարօտութիւն չունենամ,
Վայելենք այնուհետեւ, վիճակ քաղցրութեան սիրելի:

Անթարշամեալ սէրերով, վայելենք վիճակ միասին,
Ազնիւ սէրն ունենալով՝ անխախտ և անքակ միասին,
Վայելենք էս աշխարհս, երկար ժամանակ միասին,
Ոչ, ստոր անուն թողունք՝ ոչ թերի փափագ միասին,
Չարակամ ոտխներին կանգնենք հակառակ միասին,
Աւետարանը ունելով, մեզ կենաց մուրհակ միասին,
Հոգիէն նորոգվելու՝ կազմենք նարտակ միասին,
Շիրինի խնդիրը իր տիրոջմէն այսքան սիրելի:

ԵՐԳ. Բ. (Կաշէլ գիւմարի ի վերայ հանաւան.)

Պէտք է խնդրենք և աղօթենք՝ միշտ բարի մահուան համար,
Կալ երկրորդ մահ՝ ոչ թէ միայն աշխարհի մահուան համար,
Մահն Ազամէն մինչև այսօր, մեր կենաց հետ կապում է,
Ուրեմն ո՞վ մարդ, մի մնալ անգէն՝ անարի մահուան համար:

Տարեկանէն մինչ ի հարիւր ամեալ մարդիկ բազմաթիւ,
Չգիտես արդեօք կան վճռված, էս տարի մահուան համար,
Զարմանալի բան է, որ քեզ՝ մինչև այժմուս մահն եթող,
Քեզ էլ միտ բեր, երբ որ ցաւիս՝ օտարի մահուան համար:

Բացի սրտէն մարդուս մէջը, մահն օթեան մը չունի,
Աշխատէ, որ սիրտ չունենա՝ խաւարի մահուան համար:
Խորհրդով ճշ, բանիւ Նւալ, գործով Ազամ իսկ և իսկ,
Ես դատաւոր այլի անբախտ, անճարի մահուան համար:
Շիրին՝ Փրկչիդ մահն յուսալով, մահէն երբէք մի գողալ,
Գու կեանք ունիս այն անարատ՝ արդարի մահուան համար:

ԵՐԳ. Գ. (Մ - Խ - Տ Բ - Ն.)

Երեկը, ինձի այսօր՝ թրվում է երազի նման,
Օրերս՝ տարիներս անցնում է վռագի նման,
Աշխարհիս փառքը լողոր՝ կարծվում է տնագի նման,
Մէկ րոպէ չէ մնում, սահմանումը սագի նման,
Մենք վազող ջուր սրբնթաց, ինքն է աւագի նման:

Շատ առաջ աշխարհը մեզ, դատարկ մէկ յոյս տալ կ'ունենայ,
Երբեմն մեզ կ'լսէ, հոգ տանելու հալ կ'ունենայ,
Եթէ քիչ բախդ ունեցար՝ քեզ մօտ գնալ՝ գալ կ'ունենայ,
Իսկ թէ ոչ, քեզ յաւիտեան թողուլ մոռանալ կ'ունենայ,
Հաստատ յոյսդ մաշելով՝ կը թողալ մէկ մագի նման:

Իրաւի աշխարհը մենք, մեր հետը մէկ բան չի բերինք,
Հայրերիցս չճնա՞ծ ատենը, մենք ինչի տէր ինք,
Երբ ծնանք, էն րոպէին՝ մեզ մահի մօտ գրաւ դրինք,
Սրբութեան բարքիցը զուրկ, և բարութեանն աննրվէր ինք,
Մեղսասէր սիրտ ունէինք, այն թիւնաբեր վագի նման:

Ինչ էր, որ մեկնաբանեց Փրկիչը հրէից իշխանին,
Ասելով. թէ մարդիկը, պէտք է վերստին ծնանին,
Հողւոյ աչքով նայում եմ, էս ամենաշահ հրամանին,
Հուսկ լետոյ մտիկ տալով, ինձ պէս չարացեալ արձանին,
Մինչ անուշ կեանքիցս էլ, դառնում եմ օդ կագի նման:

Քեզ ասեմ, էս անցաւոր վիճակի ո՞ր հալն է լաւ,
Մարմնեղէն կամքի նաեւ, աշխարհի թող տալն է լաւ,
Քեզ միայն իւր մահովը, փրկողին յուսալն է լաւ,
Ել ուրիշ լաւ չկայ, բայց լաւ սիրտ ունենալն է լաւ,
Շիրինը սուրբ ժողովոյս մէջն է նուագի նման:

ԵՐԳ Գ. ԳՈՎԱՍԱՆՈՒԹԻՒՆ.

Հոգի ջան նոր բաց էլած, վարդ մանուշակ ես ինձ համար,
Ձեմ ուզիլ լոյսն արևու, դուն արեգակ ես ինձ համար,
Անմահական ջուրերով, լեցուն բաժակ ես ինձ համար,
Պատուական մարգարիտով, կազմած պսակ ես ինձ համար,
Դու Չինաստանու եկած, թանգագին ակ ես ինձ համար,
Բաց 'ի քէն բաժին չունիմ, ալլ դու մենակ ես ինձ համար :

Ձեմ տեսած, չեմ իմացած՝ գեղեցկանման քեզի պէս,
Կարծում եմ դեռ չէ՝ ծնած բոլոր Վրաստան քեզի պէս,
Ո՛չ Հայաստանումը կայ և ո՛չ Ռուսաստան քեզի պէս,
Մինչ Եդեմն էլ չի էլած, Հոտով բուրաստան քեզի պէս,
Վերջապէս զարմանալի՝ մին օրինակ ես ինձ համար :

Մէկ բողբ տեսնողդ, հարիւր տարի կեանք կ'ունենայ,
Մերձ 'ի մահ ըլնի էլած, կենդանութեան ջանք կ'ունենայ,
Քեզ ունենողը, իրան ժամանակէն թանգ կ'ունենայ,
Գովացողդ քեզանից՝ մինչ այսքան հրամանք կ'ունենայ,
Որ ասի, բախտով կուր եմ՝ դուն աշտանակ ես ինձ համար :

Յոյս տալով, մօտ չի գալով՝ կենդանութիւնս մաշեցիր,
Շատախօս բիւլբիւլ արիւր հանդարտ անունս մաշեցիր,
Յոյսերս վրեցիր՝ խարխիս ու սիւնս մաշեցիր,
Անիրաւ՝ մինչ սիրովդ սիրտ ու արիւնս մաշեցիր,
Ուրեմն՝ անհանգչելի, անգուլթ կրակ ես ինձ համար :

Խնդրում եմ՝ աղերսում եմ ինձ քեզանից ետդ մի անիլ,
Ինձ թողալով, ուրիշի խնդութիւնը շաղ մի անիլ,
Նոր բացված վարդ երեսդ, փուշին համեմատ մի անիլ,
Քու Շիրինդ եմ սիրոյ գերի, քեզանից զատ մի անիլ,
Թէ լսես աղերսանս, կենաց մուրհակ ես ինձ համար :

ԵՐԳ Ե. ԳՈՎԱՍԱՆՈՒԹԻՒՆ.

Ել քեզ գովեմ քոյր տիկին գեղեցկազարդ նշան ես,
Համայն Հայաստանումը մէկ հատ ես, աննման ես,
Թէև Ասիա ծնուած ես, բայց իսկ Եւրոպական ես,
Համեստ, խոհեմ, մարդաշահ, քաջագով, քաղցրաբան ես,
Դու գմբուխտից թանգագին՝ մարգարտից պատուական ես,
Քեզ քաղաքական վարուք՝ սրբան գովեմ արժան ես :

Լի արշալոյս խնդառիթ՝ ով դու ծաղիկ անթառամ,
Գեղածիծաղ քաղցրախօս, շքեղասլան՝ յարածամ,
Գեղեցկութիւնդ արգելող, արեգակն անխնամ,
Ո՛վ դու լուսին թագուհի՝ և աստեղաց բարեկամ,
Արարչարար պատկերդ՝ զարմանալի մի անգամ,
Չինաստան մեծ աշխարհը, ունքերիդ գին պէտք է տամ,
Թարթափով երկայրի սուր, աչքերով հոգեհան ես :

Իսկ դու ազնիւ դոհմէ ես՝ անբիծ անուններ ճարող,
Շնորհաբուլի ձեռքերդ—կարեր, ձեւեր յարմարող,
Եւրոպական կանոնով, ստօլ՝ սեղան զարդարող,
Ամենայնիւ կատարեալ, խելամուտ կառավարող,
Դեռ զի ասած մէկ բանը՝ շուտով առնող կատարող,
Վարդ, լիլիֆար, համասփիւռ, դեղատու բալասան ես :

Մերամարգի կերպ ունիս, քաղցր լեզուդ մին սոխակ,
Քաղաքական մտքերով զարմանալի հեղինակ,
Իշխանուհեաց ողջ խմբին, դու ցանկալի օրինակ,
Բաւականին լեզուագէտ, Հայոց, Վրաց՝ ոչ համբակ,
Մարխամին, Մարթային՝ հաւատքով ես հպատակ,
Քեզ՝ քաղաքիդ փրկելու համար Յուդիդ կը նմանես :

Ազնիւ գեղեցկութեանդ, ոչ ոք նման չի լինիլ,
Եթէ ման դան քննելով՝ սաղ Երևան չի լինիլ,

Շիրակվանիցն սկսած, մինչ Վրաստան չի լինիլ,
Վարշաւ, Գրիգորապօլիս, Նոր-Նախիջևան չի լինիլ,
Թէեւ շատ կան, բայց մտօք՝ քեզ համանման չի լինիլ,
Գարունդ քիչ անցնելով, ամառվան բուրաստան ես:

Բարեբեր արմատ տիկին, գեղեցկութիւն շատ ունիս,
Բաղաքական վարք ու բարք, թանգ կեցութիւն շատ ունիս,
Զգոյշ կենալուդ համար՝ վայելչութիւն շատ ունիս,
Ազնիւ տանէ աղախնեայք, դուն ձեռասուն շատ ունիս,
Հոգ տանելով անճարից, լի բարութիւն շատ ունիս,
Վաղարշապատ մեծ լինիս ընծայ, նոր արմաղան ես:

Էս դուզնաքեայ նամակս, մնայ առ քեզ անմոռաց,
Լսելու՝ միտ առնելու համար սրտիդ դուռը բաց,
Գիտէի, որ հանճար ես՝ միանգամայն գերիմաց,
Զի խնայեցի էս մասին՝ գովք գրելով քոյդ փառաց,
Ազնւիւհի մօրից ծնած, մայր գեղազարդ դստերաց,
Ծովէն ճարած մարգարիտ, արժող կէս տէրութեան ես:

Թըվին հազար ութ հարիւր, յիսուն երկու տարումը,
Գու մին ծաղիկ բաց էլած, Հայաստան աշխարհումը,
Էն գովքն ասի քեզ համար, որ կայ քու յարմարումը,
Արժան է մինչ սա գրել՝ կաղէթայից շարումը,
Քեզ առաջնորդ ասել, գովելեաց համարումը,
Շիրինի ասութեան չափ, իրաւի գովական ես:

ԵՐԳ Զ. (Մ - խ ա մ ք ա շ.)

Քու մասին, իմ աչքի լոյս, ինչ ասում եմ՝ լաւ եմ ասում,
Յաւում եմ՝ ափսոսում եմ, ունելով իրաւ եմ ասում,
Ամեն տեղ, ամեն բանում՝ քեզ քաջահամբաւ եմ ասում,
Քու խորհուրդդ ամենի մօտ մի անիլ չաւ եմ ասում,
Քու անզգոյշ մնալդ, ինձ համար մեծ ցաւ եմ ասում:

Գանձը ժանգի համար է, մարդուս անունն է գովելի,
Բարի ընթացքը՝ կատարեալ կեցութիւնն է գովելի,
Անունի տարածվիլը, անհատ արդիւնն է գովելի,
Գու մի կարծիլ՝ թէ միայն գեղեցկութիւնն է գովելի,
Պակասամիտ սիրունին, ես մին դատարկ գաւ եմ ասում:

Բայց ասեմ՝ գեղեցկութիւնն Արարչի մէկ պարգևն է:
Հողանիւթ գոյացելոց, մէկ բարեբեր անձրեւն է,
Բայց շուտով կը թարշամի, արմատը չէ տերեւն է,
Գիտութիւնն ով աչքի լոյս, մարդուս երկրորդ արեւն է,
Ո՛չ գիշեր կ'ընդունէ, ո՛չ կը սիրէ սեաւ եմ ասում:

Ինձանից միտք ծախու առ՝ անհոտ բուրաստան մի լինիլ,
Խրատի միշտ կարօտի, շատ ինքնահաւան մի լինիլ,
Գու բարւոյն լեր փափակող, չար սովորութեան մի լինիլ,
Անվայել լուր մի հանիլ՝ կամ վատաբերան մի լինիլ,
Մի թողուլ թանգ օրերդ վատ կեցութեան գրաւ եմ ասում:

Գիտում եմ, որ յարգի է իմաստութեան քաւը քու մօտ,
Շատախօս չի՝ երևիլ, ինձ նման անճարը քու մօտ,
Տեսնում եմ շնորհաց ոգին, և գիտութեան բարը քու մօտ,
Ամենեկին չեմ ուզում՝ որ զօրանայ չարը քու մօտ,
Ես Շիրինս ահա՛ քեզ խորհուրդս լեզուաւ եմ ասում:

ԵՐԳ Ե. (Ղ օ շ մ ա յ.)

Սկիզբն Աստուած, Հայր Ադամին ստեղծեց,
Ասաց լինիլ անմահ՝ պատուիրանապահ,
Թէ պատուիրանապահ լինէր դրախտին,
Նա կ'ստանար մեծ շահ, անանցաւոր զահ:

Գահ էր նրան՝ այն ինչ դրախտն Եդեմ,
Օթեան պանծալի, փառաւոր վսեմ,

Հողանիւթ էակիս՝ բանսարկուն ընդդէմ,
Հազաւ օծի գրահ, պատրեաց անխնայ:

Անխնայ խաւարին ծախվեցան նրանք,
Էին ալեկոծեալք, չէին անվտանգ,
Վեցերորդ դարումը ինչ մենք ունեցանք,
Շիրին, այն իսկ էր ջահ՝ կարասի և կահ:

ԵՐԳ Ը. (Մ - Խ - Տ Բ - Զ.)

Ինչ մարդ սրտով սիրած սիրական չունի,
Կենդանութեան հետ նա երբէք բան չունի,
Ամենևին վիճակ խնդութեան չունի,
Կատարեալ յոյս, հանգիստ օթեան չունի,
Սէրը հարուստ պատմելու բերան չունի,
Զուրի մի անգամ, սոքա համայն չունի:

Էն յարածամ բախտիցը գանգատ ունի,
Արտասուելէն աւելի ինչ գատ ունի,
Ինչ որ ունի՝ բոլորն անհաստատ ունի,
Մէկ օրը, մէկ տարու համեմատ ունի,
Ողբ, աղաղակ, քանի՜ ասես, շատ ունի,
Բայց ուրախութեան մէջը ստիճան չունի:

Նա կ'սկսի իւր անձին վայ տալը,
Խելադարի, տարուածի պէս ման գալը,
Զի պակասիլ ո՛չ բողոքը, ո՛չ լալը,
Կ'անցնի շուտով՝ նրա դարնան մըհալը,
Տերևն իրմէն կ'սկսի յետ կենալը,
Կ'իմանաս, որ ծաղկելու նշան չունի:

Միտ բերելով իւր սգալից վիճակը,

Նկատելով երեսնամեայ հասակը,
Ի՞նչն է սուղ, եթէ ոչ ժամանակը,
Որ նա ունի՝ բոլոր մարդոյ փափազը,
Կարգացէք այս իմ նորալուր նամակը,
Թանգ գին ունի լաւ սէրը՝ էժան չունի:

Ո՛վ ճարելու կամք ունի նոր սիրական,
Թող չի խաբվի լեզուի ու գեղեցկութեան,
Հոգին ճանաչի, յետոյ սէր տայ նրան,
Որ չը լինի վերն ասած մարդոյ նման,
Ես Շիրինս, մէկ սէրի եմ սիրաբան,
Սշխարհի է, բայց իրաւ վախճան չունի:

ԵՐԳ Թ. ԾՆՈՐՀՔ Ե ՐԱԽՑ.

Առարկայ բաց արին Ծնորհքը ու բախտը,
Խօսել սկսեցին իրար հետ ներհակ,
Բախտն ասում է. դու ո՞ւր էիր էն վախտը,
Որ ես էի Յաբեղեան տոհմին աշտանակ:

Ծնորհքն ասում է. ո՛վ բախտ, ինչ ես, կամ ո՞ւր ես,
Թէ մին յայտնի բան ես, արի՛ երևակ.
Փոքր ինչ խոր նկատեմ՝ կարծեօք դու կուր ես,
Զխնդր լինիս Հայոց լուսատու փայլակ:

Բախտն ասում է. ես շատ ցաւի զեղ գիտեմ,
Եւ ինձ աշխարհումը միշտ շքեղ գիտեմ,
Քանի՜ շնորհալի մարդու տեղ գիտեմ,
Ո՛չ տանն ապրուստ ունի, ո՛չ գլխին զգակ:

Ծնորհքն ասում է. մէկին արիւր բարեբախտ,
Սխինքն՝ Աղէքսանդր քաջութեամբ անյաղթ,

Սրանով քեզ կարեմ ասել ապերախտ,
Երիտասարդ մահին չտուիր ժամանակ:

Բախտն ասում է. փոքր ինչ նայեմ աղքատին,
Խղճալի ապրողին, կամ յուսահատին,
Էնքան կը մեծարեմ՝ մինչ կայսեր մօտին,
Ունենայ փառք, պատիւ, պարծանաց պսակ:

Շնորհքն ասում է. այո՛ ունիս էդ բանը,
Բայց կոյր ես, չես տեսնում պատուոյ արժանը,
Երբեմն մեծասիրտ ինքնահաւանը,
Քեզանով է բարձրանում, ո՛վ դու անառակ:

Բախտն ասում է. ես եմ մէկ փառք ու պատիւ,
Մարդկան սեռի վերայ երախտիքս անթիւ,
Ես եմ Աստուածանից մէկ ընծայ ազնիւ,
Թէ գրեանք, թէ գիտունք՝ չեն ինձ հակառակ:

Շնորհքն ասում է, յանկարծ Սուրբ գիրքն բացայ,
Ծննդոցէն, մինչ յայտնութիւնն ընթերցայ,
Բախտ անունով պարգև երբէք չիմացայ,
Մարդոց սահմանած ես, խաբեբայ նամակ:

Բախտն ասում է. Արիստոտէլ, Պլատոն,
Ինձ համարեցին մէկ ծաղկեալ Գալիսոն,
Թէ ինձանից մասնաւոր ունենար Սամսոն,
Ձէր ըմպիլ յամբօխէն զուր մահու բաժակ:

Շնորհքն ասում է. չունիս այդքան հրաման,
Զիւրդ կարես լինիլ արգելող մահուան,
Բայց թէ լեալ էի ես պատկարահան,
Քեզ կը նկարէի կնոջ օրինակ:

Բախտի ու Շնորհքի դաւին վերջացաւ,
Գրեթէ Շնորհքէն Բախտը վախեցաւ,
Էս անբախտս բախտին ինչպէս ասեմ լաւ,
Օրերս է անց՝ բախտն ինձ չտուաւ վիճակ:

Ես Շիրին Աշըղս՝ չեմ յուսով կորուստ,
Ունիմ Աստուածանից մասնաւոր ապրուստ,
Երանի՛ շնորհքով քիչ լինի՛մ հարուստ,
Թո՛ղ չուխէս հին ըլնի, լափչիքներս ծակ:

ԵՐԿ Ժ. ԿՈՐԱԾ ԵՄՓՐՆՅԻՆ.

Աղա Զոհրաբ Վասիլեանը զապիսկայով ինձ տաքաւ,
Դեռ մէկ օգուտ չի տուած, շուտով եափընջիս կորաւ,
Էս քէփը իր տանը չէր՝ այլոց լաւութիւն արաւ,
Տեսայ որ ինձ բերողը, Քեալովենց տունը բերաւ,
Մեզ ինչ բանի կանչեցիք՝ մօտիս մարդը հարցրաւ,
Հարսանիք է, ասելով, ձեռքը շարժեց՝ զոհացրաւ:

Եափընջիս ու լափչիքս կառավարչին պահ տուի,
Հինգ հաւաքեալ էլ նրան կաշառք ասի, շահ տուի,
Տեսայ քիչ զարդիմանդ էր՝ արեցի թամաշ, տուի,
Եղբայրաբար էրք արի, մասնաւոր թամբահ տուի,
Կորչի քեզմէն կ'ստանամ, մէկ կողմիցն էլ սհ տուի,
Էդ մասին անհոգ մնա՛, յոյս տալով ինձ՝ վերցրաւ:

Թառն ու քէմանչէն ձեռիս մօտանք ժողովարանը,
Ընտեղ էր Երեւանու Հայոց բոլոր իշխանը,
Տեղ ցոյց տուեց, բարովեց վերօլիշեալ Վասիլեանը,
Բայց Իսակ Արտեմիչը թամաղա էր էն տանը,
Քեզ համա փող մօտ կ'անեմ, երգուելով պայման դրաւ:

Բազմութեանը դամ արի՝ ոտը գիշերն անդադար,
Մին չաշկալ չայ ստացայ, ջուրն սպիտակ, անշաքար,
Խանանգա բերել տուին, ինձ կարծելով անյարմար,
Մէկ նավա ասել տուի, տեսայ՝ որ էր անկատար,
Քիչ գեղ ունէր, Հաղացրին՝ փող ժողովեց ինձ Համար,
Թամազիս մեծ յոյժ տալը, տասն արծաթ փող դնուաւ:

Պսակէն երկու սըհաթ առաջ էր, որ Հաց կերին,
Յետոյ տարան, զուգեցին Հարսն ու փեսէն՝ տուն բերին,
Մի մին բախալ շամպանսկիով բազմութիւնը դուրս արին,
Ինձ էլ իմաց անելով, լափչիքս առաջ բերին,
Ասի՝ եափընջիս ղըրայ. էն անմիտ կառավարին,
Ասու՝ բիւրաւորք կային, քնչ գիտեմ ո՞վ թուցաւ:

Մագերը թուխ եափնջուս, խիստ լաւ նուրբ քեչա ունէր,
Ութ մանէթից աւելի արժողութիւն սա ունէր,
Ճիտ քցելու զայթանի տեղը քեալաղա ունէր,
Կանաչ լանքա աստառով՝ Թիֆլիզու բաֆթա ունէր,
Չաչանէն մէկ էր եկած, ծիլերը բուռնա ունէր,
Դարտիմանդի բաշխած էր, ինքը գառ և ո՛չ սլառաւ:

Քիչ ման եկան՝ չգտան, ասին՝ գնա՛ քու բանին,
Տասն արծաթ մուֆթա չէր, Համարի քու գիւնին,
Քարտաշով՝ Արղանովը՝ ներկային էս պայմանին,
Յոյս դրրի ինձ իմ տեղէն բերող մարդոյ Հրամանին,
Որ բերել էր Գաբրիէլ Վարդանեանի խրախճանին,
Կեանք տայ Աստուած Հայկազուն Պրօկուրօր Վասսիկեանին,
Տէր կանգնելով Երրիսին՝ մէկին երկու փողն առաւ:

ԵՐԳ ԺԱ. Ի ԴԻՄԱՅ ԲԻԼԻԲԻԼԻ ԱՌ ՎԱՐԴՆ.

Բացուիր, նազելի վարդ, ահա՛ գարնան ժամանակ է,

Քոյ բացվելու Համար բոլոր սշխարհը փափագ է,
Բիւլբիւլը տառապեալ՝ բաւէ—այսքան եղանակ է,
Պարտիզպանը սուգ նստեալ է, բուրաստանը փակ է,
Անքակ սիրովդ խղճալին մինչ երբ աղաղակէ,
Բիւլբիւլի քո մօտ կարգալը գիփ սիրոյ նամակ է,
Բացուիր քոյ Հոգին սոխակի շնչին հպատակ է:

Սարերը նորոգվեց՝ վասն է՞ր չես բաց էլել դու,
Ծաղկով բաղը լըցվեց, վասն է՞ր չես բաց էլել դու,
Համասփիւռը բացվեց, վասն է՞ր չես բաց էլել դու,
Շուշանը տարածվեց, վասն է՞ր չես բաց էլել դու,
Գարնան գուռը գոցվեց, վասն է՞ր չես բաց էլել դու,
Բացուիր, իմ անուշ, քեզանում ալդ ի՞նչ նպատակ է:

Վարդ բառբառելով խղճալի կեանքը նրա մաշվեց,
Սուսերի սիրովդ՝ Համարեան կենաց ծառը տաշվեց,
Յոյսը վերացաւ, սրտի էլած արիւնը քաշվեց,
Կիզող կարօտով իր բոլոր ստամոքսը խաշվեց
Քոյ թարշամելէն մինչ քոյ նորոգման օրը Հաշվեց,
Բայց վա՛յ նրա աշխատանացը, զուր սիրոյ տակ է:

Բացուիր, նկատիր բիւլբիւլի տասն և մէկ ամիսը,
Խաւար մի՛ փոխիր խղճալու բոլոր բարի լիսը,
Էդպէս մի՛ անիլ, վարդուհի, անցնում է մայիսը,
Յոյց տուր արեգ՝ ահաւասիկ մերձ է յունիսը,
Խղճա Արամիս, ո՞վ դու Արմաւիրա գիսը,
Հայաստանդ ամպի տակին առանց արեգակ է:

Բացուիր դու շուտով, մէկ փոքր յոյս տուր սիրահարիս,
Ագնիւ սիրովդ մի՛ չարչարիլ զուր սիրահարիս,
Մերթ արտասուալից, մերթ ճարակտուր սիրահարիս,
Տուր արշալուսին միջովը մէկ լուր սիրահարիս,
Ընթերցաբանող չլինի, ասես, կուր սիրահարիս,
Սեաւ բախտը, Երրին, բիւլբիւլի վարդին օրինակ է:

ԵՐԳ ԺԲ. (Ե Գրչն Տաղաւրիս խաղաւ.)

Բնական չար եմ,
Անլոյս խաւար եմ,
Խոնչ ապաշխարեմ,
Չեմ նոր արարած,
Անզրոյց ձայն եմ,
Անսուտ ունայն եմ,
Մարմին միայն եմ,
Լոկ մարմնից ծնած,
Էակ չարութեան,
Եւ ոչ բարութեան,
Թէ ում եմ նման,
Գիտեմ անկասկած,
ՄաՀն ինչ է, ասեմ,
Ես մաՀացու չեմ,
Նորէն ինձ լայնեմ,
Հիմ լայնատարած:

Ծառայ ինքնակամ,
Եւ տէր անխնամ,
Ատող յարաժամ,
Իրաւն ու բարին,
Սրտով՝ վիճակով,
Կամքով փափագով,
Ամեն տեսակով,
Ծախուած աշխարհին,
Լոյսին չնայող,
Եւ միտք չընծայող,
Կամաւ ծառայող,
Անզերծ խաւարին,
Քողով կորստեան,
Ամպով մթութեան,
Միգով թանձրութեան,
ՊաՀուած թաղուցած:

Ասեմ՝ Հրամայեմ,
Ալլոցն ընծայեմ,
Բայց ինձ ոչ նայեմ,
Ոմանց տամ խրատ,
Ուղիղ պայմանին,
Անսուտ Հրամանին,
Կենսադու բանին,
Կամ անՀամեմատ,
Անարգ և խոտան,
Թերի անսկիտան,
Պտուղ դառնութեան,
Արմատ անՀաստատ.
Մտքիս խորանը,
Ըշտեմարանը,
Բոլոր սահմանը,
Խաւար թանձրամած:

Պարսաւեալ վարքով,
Ատեցեալ բարքով,
Անյարգի փառքով,
Խաբված կ'նմանիմ,
Սրտիս փափագէն,
Գործիս թողակէն,
Կամքիս մուրՀակէն,
Չէ մարդ գերծանիմ,
Ինձ այս միջոցէն,
Հրացայտ բոցէն,
Յաւալից խոցէն,
Փրկող մը չունիմ,
Փրկիչ Շիրինին,
Քաւիչ Շիրինին,
Հաստիչ Շիրինին,
Միայն ես Աստուած:

ԵՐԳ ԺԳ. ԸՆԴԻՍՈՒԹԻՒՆ ՍԻՐԱԿԱՆԻ.

Մինչ էրբ, դու Համասփիւռ գովական,
Մինչ էրբ չի լսես իմ աղաչանս,
Աղէ՛ գթան իմ ամբախտութեանս,
Դիցուք՝ թէ դու ես իսկ ՀոգեՀանս,
Գոնէ՛ ժամանակ տուր մանկութեանս,
Կարծեօք՝ ձեռնդու չես օգնութեանս:

Ինձ ամուսին, անլոյս էր ես այդքան,
Սէրին գերի, ցաւին տէր ես այդքան,
Լաւ չէ սիրականին ներես այդքան,
Երկար միջոցով Համբերես այդքան,
Երբ տեսայ՝ դու փառասէր ես այդքան,
ԽոնարՀեցայ ես ինքնահաւանս:

Դու անխնամ, անգուլթ, անիրաւ ես,
Շատ Հոգիներ անշուշտ կը զրաւես,
Ո՛չ բարւոյ և ոչ սիրոյ ծարաւ ես,
Օրը Հարիւրի մօտ կը կաքաւես,
Կարծել մի թէ գեղեցիկ ու լաւ ես,
Վարդիդ աՀն պատմում է բերանս:

Չէ՛ չէ, սիրուՀի, մի՛ անիլ էդպէս,
Քեզ մի՛ թերամիտ անուանիլ էդպէս,
Մի ալլոցը միաբանիլ էդպէս,
Կամ սիրելու խնամ տանիլ էդպէս,
Երկար առեմով չեն լինիլ էդպէս,
Բերիլ մի՛ նեղութիւն՝ նեղութեանս:

Խոնչպէս չի ցաւեմ գեղեցիկութեանդ,
Ազնիւ ու կատարեալ գիտութեանդ,
ձարիլ չես ուզում Համանմանդ,
Դեռ ազուաւըն ունի վարդարանդ,
Բաս թնչ անէ սոխակ սիրբանդ,
Չես ափսոսում Շիրին անուանս:

Ասում ես՝ աշխարհը դիմի ինձի՝ դուական են ասում,
Չես իմանում՝ քեզանից ծածուկ հարիւր բան են ասում,
Փոքր ինչ գեղեցկութեանդ համար սիրական են ասում,
Քու կամքդ գրաւելու մասին հոգի ջան են ասում,
Սիրում են մէկ ժամանակ ու սիրոյ արժան են ասում,
Բայց գիտունները ծանր բնութեանը իշխան են ասում,
Լեզուի քաղցրութիւնով խաբւողին անբան են ասում:

Մաշալլէն փող չի անիլ—ո՛չ առնողին՝ ո՛չ ծախողին,
Մէկ կօպէկ չի՝ աշխատիլ սա իրանով պարծենողին,
Շատերը մաշալլայով իրանց վիճակները թողին,
Զեռքդ առ մին հայելի, մտիկ տուր մտացդ քողին,
Քանի որ բարձրամիտ ես, նայի՛ր ոտիդ տակի հողին,
Ըստ որում Սուրբ Գրքերը մեզ հոյէ աման են ասում:

Մաշալլէն դու քեզ համար հաց ու կերակուր մի՛ անիլ,
Պարծանքով մի՛ կշտանալ, պայծառ միտքդ կուր մի՛ անիլ,
Մի մտիկ տալ վատերին՝ թանգ անունդ զուր մի՛ անիլ,
Աստուածատուր երեսդ բանգ ու դեղով սուր մի՛ անիլ,
Քեզ Անահիտ կուռի պէս ոսկիափետուր մի՛ անիլ,
Գիտեցի՛ր բարձրամտին նաւ ալեկոծման են ասում:

Միտքդ ամպով պատած է՝ լաւ ու վատը չես իմանում,
Շատի մօտ քի՛չ է երևում քու շատդ՝ չես իմանում,
Ցաւողդ չես ճանաչում, հարազատդ չես իմանում,
Յաճախ սիրվիլդ ես ուզում, թանգ խրատդ չես իմանում,
Էս մասին քեզ շատերը անհոտ բուրաստան են ասում:

Արի՛ անմիտ մի՛ լինիր՝ քեզ քոյ բարեկամն է լաւ,
Բարեկամի ունեցած մասնաւոր խնամն է լաւ,
Ուրիշի խաս շորիցը քեզ համար քոյ խամն է լաւ,
Այլոց այգուն մի՛ նայիր, քոյ մէկ ծառի համն է լաւ,
Շիրինի քեզ կամեցած օրն է բարի ամն է լաւ,
Ես քոյ համար ցաւում եմ, այլքը զրոջան են ասում:

ԵՐԳ ԺԵ. Ասացեալ ի հանդէս, ոչ ոք Գասպարէան չի լինիլ՝
պարսն Սէյեադի խաշին:

Այգեբան քի՛չ ես անում, շամբը բուրաստան չի՛ լինիլ,
Օձի սրբան գեղեցիկն ըլնի՛ սիրական չի՛ լինիլ,
Կատուին ուտացնես օրը հազար նազ ու նամաթ,
Տիրասէր և բարեսիրտ, յնչտ է, իբր շան չի լինիլ:

Ազոռաին շուշի միջում պահես շաքար ու նաբաթով,
Վատաբախտ բիւլբիւլի պէս վարդի սիրբան չի՛ լինիլ,
Մանկական ուսումն ունի միլիոնի չափ արժողութիւն,
Ասլտակով սնուած տղէն առանց աստիճան չի լինիլ:

Ղուռանը ասում է, թէ ջաննաթումը շատ հուրի կայ,
Ինչ Վրաստանին է ջաննաթին էլ էնքան չի լինիլ,
Խաղողի վազովը շատ տեղ պարապած մարդ կայ—միայն,
Կարծում եմ, թէ ոչ մէկը բերդէն Սլէքսան չի՛ լինիլ:

Շիրակայ չնաշխարհիկ դաշտն է լալիս աղիողորմ,
Ասելով, թէ սրբութեամբ ո՛չ տեղ Հայաստան չի լինիլ,
Քու, Շիրին, օրը հարիւր քաղցր և ախորժ բան մտածես,
Քոյ Հայերէն խաղերը՝ Սէյեադի նման չի՛ լինիլ:

ԵՐԳ ԺԶ. Ի հանդէս “Էշիյր ջաւուն դասայ Գիշեր յերէն հող
է՛մ ասում”, պարսն Սիւնի Բաւրջու խաշին:

Քո սէրիդ կարօտովը՝ բիւլբիւլի պէս տաղ եմ ասում,
Ո՛չ սէրդ թող եմ տալիս, ո՛չ ինձի աւաղ եմ ասում,
Նոր բացուած վարդ երեսիդ, լոյս անշամանդաղ եմ ասում,
Մեղրաբուլիս պուրնկներիդ՝ ազնիւ ու շարմաղ եմ ասում,
Քաղցրաբան, ճարտարախօս, գեղեցկածիճաղ եմ ասում,
Քոյ հարիւր գեղեցկութեան մէկ մասն անջաղ եմ ասում:

Կարմիր վարդ ես, բայց էլած՝ հոտաւետ անուշի նման,
Խօսքերիդ քաղցրութիւնը շաքարի կամ նուշի նման,
Զարդարվիլդ չափաւոր, ման գալդ զգուշի նման,
Քոյ սէրիդ կըռվումը՝ աղեղնաւոր եմ մուշի նման,
Մինչև երբ ինձի թողաս խելագար ապուշի նման,
Կամ մէկ անգամ սպանի՛ր, կամ արն չրաղ եմ ասում:

Եա ես մին սոխակ պիտի՝ քեզ ինձ բուրաստան 'ի արեւ,
Եա դու մին դուդի պիտի, զափագաղ ալվան 'ի արեւ,
Եա ես մին զինուոր պիտի. տեղդ պարսկաստան 'ի արեւ,
Եա դու մին քաղաք պիտի՛ր՝ քեզանում օթեւան 'ի արեւ,
Եա ես մին չինար պիտի, ինձ քեզի պաշտպան 'ի արեւ,
Շաղ տալով չորս կողմիցդ շաղալից եափրաղ եմ ասում:

Մի՛ թողալ ինձ սիրուհի՝ առանց տեղ ու ճան մի՛ թողալ,
Զուր յուսով ինձ մի՛ մաշիլ, փափագս անկատար մի՛ թողալ,
Կապերիցդ ինձ ազատի՛ երբէք ծածուկ լար մի՛ թողալ,
ճաւելու օրեր մի՛ տալ կամ քաշելու դար մի՛ թողալ,
Եթէ ինձ փառ ես գիտում, էլ մօտդ իսպառ մի՛ թողալ,
Եթէ լաւ եմ՝ մի՛ անիլ իսկի բեղամաղ եմ ասում:

Ինձ մտիկ տուր, որ ասեմ՝ թէ ո՞րն է սիրոյ բարին,
Էն սէրն է, որ չի թողուլ կարօտ իրան սիրահարին,
Դու կարող ես՝ չես անում, գըտնըվում էլ չի աշխարհին,
Հազար ութ հարիւր նա և լիսուն երկու լինէր տարին,
Որ էի գերգաստանով ես յԱյրարատեան գաւառին,
Շիրինըս, յԵրևան, էս խօսքը խանլըղբաղ եմ ասում,

ԵՐԳ ԺԷ. ԳՈՎԱՍՍԱՆՈՒԹԻՒՆ.

Նոր-Բէալիքու վարժարանի, զոր հաստից հաջորդէ Աղա Բարսեղ Արծրունի:

Նոր-Բէալիք գաւառի ազնիւ ուսումնարանը,
Անստուէր առնել կարէ Գեղամեան Հայաստանը,

Աղա Բարսեղ Արծրունի, քաջահամբաւ իշխանը,
Կազմեաց հաւատարմաբար այս վերոյիշեալ բանը,
Զկամելով ամպ մնալ երբէք Յաբեթեան տանը,
Արար այս նոր շնորհաբուղի գիտելեաց վարժարանը:

Սա մայր ուսումնարանը շնորհալի մանկունք ունի,
Սիօնասուն ուսուցիչ՝ ազնիւ ձեռասունք ունի,
Մարդուը միտք երկնաւոր կազմելու մատունք ունի,
Քաղցր և ախորժ պտուղներ, զանազան բերք ունի,
Լուսաշաւիղ լուսամուտք, շնորհաբաւ դրուք ունի,
Լուսաւոր և անթառամ է սորա թաղաստանը:

Զուարճացի՛ր, ուսումնարան, ջանք ունեցով լարածամ,
Արծրունի իշխանն ունի քեզ վերայ անչափ խնամ,
Ահա՛ Վարդան վերստին, ահա՛ քեզ երկրորդ Գեղամ,
Թարշամեալ ծաղիկներդ կամի առնուլ անթառամ,
Գեղարքունին մայլեցո՛ կաթամբդ քոյ քաղցրահամ,
Մինչ չերևի կուրութեան, տրտմութեան պատմութեանը:

Ջանք արա՛, ուսումնարան, Կալկաթային նմանիս,
Ասիա միտքդ թող տալով, Եւրոպային նմանիս,
Սովետամիտ, հանճարեղ Զմիռնային նմանիս,
Գիտութեան համբաւներով, մինչ Վէննային նմանիս,
Աշխատի՛ր՝ մանկամբ Միսթար Աբբային նմանիս,
Կազմիր քու չորս անկիւնիդ իմաստութեան խորանը:

Նոր վարժարան, նոր գաւառ, նոր տեսարան ցանկալի,
Ազնիւ տոհմէ գեր երամք, զիւցազն մանկունք շնորհալի,
Ամէնը ուսումնասէր, քաջագով, անպարտելի,
Առատօրէն տայ Աստուած շնորհաց ոգին լիովի,
Գեղարքունին շնորհս այս երկար կենօք վայելի,
Միջօրեայ լոյս ունենայ իր ընդհանուր սահմանը:

Պէտք է սիրէք մեծ սիրով սա ազգասէր իշխանին,
Ողորմած Տէր անուանել ձեր համայն գերդաստանին,
Կարողէ Սա ձեզ առնել ծանօթ Հօրն և Բանին,
Եւ ժառանգ Աստուածաշունչ անշարժ Կտակարանին,
Ստոր երկրէն վեր հանել ձեր մտաց աստիճանը:

Եւ դուք տեղույս բնակիչք, օր ըստ օրէ ջանք արէք,
Ուսումնասիրութիւնը մեծ սիրով յառաջ բերէք,
Մինչ արեգակն ընդ ձեզ է, թանձր ամպն 'ի բաց վարէք,
Երկրագործին նայելով՝ մէկ ժամանակ համբերէք,
Հուսկ յետոյ պտուղները ամբարելու տեղ ճարէք,
Էս լուրը մի ըստ միոջէ տամ հօրը և մանկանը:

Դուք Գեղամեանք հայ տոհմիս, ամբիժ անուն ունենաք,
Ձեր բարեկամ իշխանին հաճոյ բնութիւն ունենաք,
Քաղաքական վարք ու բարք՝ թանգ կեցութիւն ունենաք,
Առատօրէն առ և տուր, քաջ հմտութիւն ունենաք,
Շնորհաց ոգին տայ Աստուած, ճոխ քննութիւն ունենաք,
Հոգեւոր կերպով դիմէք Յիսուսի փրկութեանը:

Քե՛զ, քաջագով իշխանիդ, տացէ Աստուած ամք կենաց,
Եւ լինի վասն Յիսուսի ներող քոյոց յանցանաց,
Ուսումնարանդ լինի ամենընտիր գերիմաց,
Ծառայութեան նամակս առ պատուելիդ անմոռաց,
Հայցեմ՝ լինիս Շիրինի ստոր վիճակին գլխած,
Կարեաց չափով տեղ տուի ազգասերիդ հրամանը:

ՅՏԳ, ԺԸ, (Բայնաւար)

Ո՛վ վարդ ու լիլիֆար, մէկ բացուի սարէսար, առ քեզ
դիմէ աշխարհ, — աշխարհի միջին չունիս բարեբար, ծագմանն
արեւու՝ դէմքդ է յարմար, անպատմելի գեղեցկութիւնդ եմար,

երբ դովաբանեմ, ո՛վ կանի ազբար, — ազբար արած եմ պատ-
մութիւնդ, ասեմ բերանով, պաշտօնութիւնդ յայտնի անեմ մի
մի նշանով, ձայնդ օրինակ երգարանի քաղցր այ նմանով,
գովքդ ամենայն տեղ տարածեմ բառով ու բանով, — բանով
ասի բուրդ, խնդացս տխուր, ինձ այրում է հուրդ, երկսայրի
է սուրդ, — սուրհանդակի պէս դու, սուրդ ջանովս դու, գե-
ղեցկութեանդ քու՝ մի թողուլ արդու, — արդու մի թողուլ
ինձի սիրահար, պարգևեա՛ 'ի քէն ճար, թող՝ չի մնամ անճար:

Անճար մնալս չի՛ պատկանիլ քեզ, քեզ մուշթագ է Փա-
րէժ կամ 'ի Փարէզ, վախտ վախտ կամեցիր այցելութիւն մեզ,
մենք էլ կամենանք առատութիւն ձեզ, — ձերդ մեծութիւնն
աւելի և հռչակաւոր շատ, տեսդ կարօտին արժանացո՛ւ, մի
թողուր աղքատ, ո՛վ վարդ մանուշակ համասփիւռ իմ, քաղց-
րութեան արմատ, անպատմելի սէրդ սիրահար, ինձնում է
հաստատ, — հաստատ կայ յարածամ, յայտնում չէ քեզ ան-
գամ, քեզ աղերսանս սամ, ինձ մօտ արի մի գամ, — մի գամ
մօտս արի, ինձ ծառայ համարի, հայցուածս կատարի, Աստու-
ած տայ քէ բարի, — բարի կամեցիր, շնորհալի ճարտար, կար-
ծիք չունենաս չար, այս սէրը չի վատթար:

Վատթար սէրերին չունի ժամանակ, անշէջ հուր է՝ ան-
հանգչելի կրակ, հետևողներին կայրի բովանդակ, վարդն ու
սոխակը առ քեզ օրինակ, — սոյն օրինակի վատ սէրերը միշտ
ունի վնաս, բայց լա՛ւ սիրոյ օգտաւէտութիւնն անչափ ու
անհաս, սէրիս նայելով՝ դու կարծիքս պէտք է իմանաս,
սիրտս սիրովդ խոցված է դիմի, թէ՛ մալթ է՝ բանաս, — բա-
նաս դու ձեռովդ, կամքովդ ու սիրովդ կամ դեղ ու ճարովդ,
դիւրին հնարովդ, — հնար դու, սիրական, դեղատուի նման, ով
աստղ առաւօտեան, լոյս արեւ ծագման, ծագմանն արեւու կա-
րապետաբար, լոյս տուր մեզի համար, չի հանդիպի խաւար:

Խաւար մնալս եղև բաւական, արտասովելով՝ աղերսում
եմ այսքան, սէրդ ինձի համար բաժակ է մահուան, ես կեն-
դանութեան միջի է չեմ արժան, — արժանի արն ինձ քու տե-
սոյդ, առողջութիւն տուր, ով բարձրահամբաւդ աշխարհի՛ ան-
մահութեան աղբիւր, պըռուկները միշտ բղխում սառնա-
տեսակ ջուր, կաթիլ մի ծարաւիս կամեցիր, մի չարչարիլ
զուր, — զուր ինձի դու շատ վախտ, վարկանցիր անբախտ, դու
շնորհալի անյաղթ. ես անմիտ ապերախտ, — երախտիքդ ինձ
շատ, վասն էր արի՛ գանգատ, դու վեհ իրաւադատ, ես ծա-
ռայ հարազատ, — ծառայ Շիրինիդ միշտ անմխիթար, տանջիլ
մի՛ չարաչար, թագ մարգարիտաշար:

ԵՐԳ. ԺԺ. Գով. — Իսկուհի Տիկին:

Հինգ հատոր աշխարհումը դու մին հատ ես, Իսկուհի,
Կամ ինձ համար մէկ քաղաք Աշտեշատ ես, Իսկուհի,
Ձեմ հեռանալ սէրիցդ՝ սրբան ատես, Իսկուհի,
Որովհետև դուն բարեբեր արմատ ես, Իսկուհի,
Յօժար եմ, ինչքան սիրով ինձ նախատես, Իսկուհի:

Շղարշապատ գլուխդ թուխ ծամերով զարդարած,
Կամարակապ ունքերդ է Սրարչի յարմարած,
Ով տեսիլդ տեսնում է՝ կարծում է նոր արարած,
Ամենընտիր խօսքերդ մարգարիտի պէս շարած,
Կատարելութեան հոգով միշտ առատ ես, Իսկուհի:

Լաւ յարին է գոյացած՝ անբիծ կաթով սնուած ես,
Քաղաքական մտքերով յատուկ գովաբանուած ես,
Մէկ արքայանիստ քաղաք, կամ գեղահրաշ շինուած ես,
Ծածկագիտին ձեռքովը ինձ համար նշանված ես,
Ձեռ կարող ինձմէ սէրդ դու անջատես, Իսկուհի:

Շնորհալի պըտղունց ունի՛ս է՝ գառնաւուխտ յարմարող,

Ջգաստ բարոյականդ — զործ նորատես հնարող,
Հանճարեղութեան հոգին զուարճութենէն վեր սիրող,
Ամենայնի գոհ վիճակ պարկեշտ հոգի համբերող,
Շատերին ընթացքովդ իսկ խրատես, Իսկուհի:

Ես սիրաբան՝ դու ինձի սիրոյ նամակ ես դառել,
Անգութ միջոցներովդ սրտին կրակ ես դառել,
Կենաց ծառս կտրելու համար դանակ ես դառել,
Անմխիթար Շիրինին գիրք ու առակ ես դառել,
Ո՛վ դու, մինչ երբ ցաւերս չի փարատես, Իսկուհի:

ԵՐԳ. Ի. Ա. — Սիր. — Զ. Զ. Զ.

Ես Արի՛ իմ լոյս անշամանգաղ, Իսկուհի,
Շքեղապան՝ գեղածիծաղ, Իսկուհի,
Գեղեցկութեանդ բիւր աւանդ, Իսկուհի,
Որ շատերին գրաւված ես վաղ, Իսկուհի,
Յաւում է քեզ աշխարհը սաղ, Իսկուհի:

Բարձրամիտ ես, բայց մեղադիր չեմ քեզի,
Մանկութիւնդ հայելի է իսկ մեզի,
Մինչ այդքան բարձրամտութիւն զի՛ ես, զի՛,
Մարդոյ կեանքը նման է մէկ երազի,
Մաշող կրակիտ, գոնէ, տուր, շաղ, Իսկուհի:

Դեռ թերի ես, չես կատարեալ, ինչ անեմ,
Յաւունքերիդ չես տեղիք տալ, ինչ անեմ,
Չունես ինձ մօտ գնալ ու դալ ինչ անեմ,
Դու քաջաբախտ, ես բիկիւրալ, ինչ անեմ,
Ունքերդ միշտ ինձ վրայ թաղ, Իսկուհի:

Ասում ես՝ իմ ինչ լինիլս, քեզ չէ՛ փոյթ,
Բայց ցաւում եմ ամենալաւ համբաւուդ,

Տեսնում ես անյարմարը յարմար տեսող,
Քու արշալուսով բաց էլած վարդ սիրող,
Սոխակ դառնալ, երգելով տաղ, Իսկուհի:

Արի՛, մի տանջիլ չարաչար Շիրինին,
Սիրող թողալ մի՛ անհնար Շիրինին,
Մինչ երբ թողաս անմխիթար Շիրինին,
Տուր առատորէն տեղ ու ճար Շիրինին,
Ել մի՛ ցանիւր վերքերին աղ, Իսկուհի:

ԵՐԳ. ԻԱ. ԳՈՎԶ ԱՌ ՍԻՐԵԼԻՆ

Ե՛լ քեզ գովեմ, սիրո՛ւհի, գեղեցկութեան արքայ ես,
Երանի՛ քեզ մօտ լինիմ՝ ինչ կամենաս հրամայես,
Դու Եւրոպայ աշխարհէն նոր դուրս եկած ընծայ ես,
Ազնիւ ու անգին սէրդ պէտք է ինձմէն չի խնայես:

Փոխարքայի պարտեզին՝ էլ ո՞վ նման, դու նման,
Զինու եկած հալվեզին՝ էլ ո՞վ նման, դու նման,
Արքայանիստ Փարէզին՝ էլ ո՞վ նման, դու նման,
Գիտութիւնով հանճարեղ, համբաւով գերակայ ես:

Վարքդ ու բարքդ համեստ՝ դու մին խոնարհ գառի պէս,
Թանգագին ես մխակի, կինամոնի ծառի պէս,
Հովուապետի բարեւից նորատունկ անտառի պէս,
Կամ եթէ մին համեմատ Արարչատունկ բաղչա ես:

Վարսենիկ Աղուանուհին քեզի նման չի՛ էլած,
Քու չափ գիտուն, կատարեալ, ազնուական չի՛ էլած,
Թանգագին անուններդ դեռ Վրաստան չի՛ էլած,
Իսկ Հայոց աշխարհումը մէկ հատիկ անտիքա ես:

Ամեն մարդու, աչքի լոյս, մի՛ բարեկամ անուանիլ,
Որովհետեւ միշտական չի՛ ուզածիդ պէս լինիլ,
Լաւ նկատես Շիրինին ձեռքիցդ թող չես անիլ,
Ես միայն անօգնական, դու անձնիշխան սուբա ես:

ԵՐԳ. ԻԲ. ԱՌ ՍԻՐԵԼԻՆ

Դուշա ջան, քու ցանկալի գեղեցկութիւնդ է գովելի,
Քաղաքավարութիւնդ, խելք ու անունդ է գովելի,
Մանաւանդ ազնիւ ու հանդարտ բնութիւնդ է գովելի,
Դու հարազատ ազգէ ես, ընտիր արիւնդ է գովելի:

Գիտում եմ, որ՝ սիրելի, ուրիշի սէր տալ չգիտես,
Զափազանց զարդարվելովդ, տեղէ ցտեղ մանգալ չգիտես,
Քաղցր ու պարկեշտ հոգի ես, աւել զալմաղալ չգիտես,
Մէկ ծառ ես Եդեմական, բարի արգիւնդ է գովելի:

Գիտում եմ, որ լաւութեանս փոխարէն չար չես անիլ,
Աղաղակս լսելու համար սիրտդ քար չես անիլ,
Քու սէրիդ աղեղովը ինձի նետահար չես անիլ,
Զուր մի՛ մաշվիլ, սենեակս եկ ասութիւնդ է գովելի:

Զեմ սխալվիլ, եթէ քեզ գեղեցկութեան արքայ ասեմ,
Նեղութեանս՝ աւետիք, կենդանութեանս՝ ընծայ ասեմ,
Եսթերին համանման ես հիմա քեզ ներկայ ասեմ,
Մարդաշահ, խաղաղարար խօսակցութիւնդ է գովելի:

Քեզանից քիչ վախում եմ, գէշ, հարևաններ շատ ունիս,
Անունդ ստոր քցելու վատաբերաններ շատ ունես,
Վարք ու բարքդ մի՛ փոխիլ, դուն գովասաններ շատ ունես,
Շիրինի մօտ քու կատարեալ կեցութիւնդ է գովելի:

ԵՐԳ ԻԳ. ԵՐԳ ԱՌ ՍԻՐԱԿԱՆՆ.

Կարգում եմ, Վարդուհի, քու անունդ սոխակի նման,
Անբախտիս վայ եմ տալիս պանտուխտ ծիծեռնակի նման,
Ո՞վ արդեօք փափագ ունի իմ սրտիս փափագի նման,
Քեզ՝ փափագիս լրումը, պատմեմ հեղինակի նման,
Քու սէրդ թանգագին է ինձ մօտ ժամանակի նման,
Ժամանակիս մաշում է սուսեր կամ նիզակի նման:

Վարդուհի, երբ քու ազնիւ ու թանգագին սէրն ունեցայ,
Թիրգալի ալրիւթեան առաջին գիշերն ունեցայ,
Կամ այն ինչ Տեւեմաքի անմենտոր պատկերն ունեցայ,
Սրտումս աներևոյթ Եւխարեան սուսերն ունեցայ,
Ծով սիրոյս գրաւ տուի իմ անձնս նաւակի նման:

Պահարան չեմ քու սիրոյդ, կամ ան, կամ ինձ տուր սեպհական,
Աստ ինձ, սէր անուն ունի է դառել սուր սեպհական,
Քու սիրոյդ ինձի գրաւ մի՛ անուանիլ զուր սեպհական,
Չունենամ այսուհետեւ ինձ սիրոյ մէջ լուր սեպհական,
Ես ազատ լինիմ, սէրդ մնայ միայնակի նման:

Վայ չէ՞ ինձ, որ քու սէրդ էսքան անարդեմ, սիրական,
Անգութ, անյոյս կարօտոյտ մի՞թէ ծախուած չեմ, սիրական,
Էլի պէտք է աղաչեմ, խնդրեմ, աղերսեմ, սիրական,
Թող սէրդ ինձ խնայէ, թէ սիրելւոյդ իմ սիրական,
Լիցի ինձ ծարաւելոյս ջուր՝ չէ թէ կրակի նման:

Քու սիրոյ չափ, անիրաւ, սէր երանի ես ունենամ,
Որ՝ նա քեզ ստիպելով, ունենաս ինձ վերայ խնամ,
Թող լիցի քեզ ազգարար զոյն ու դէմքս, բարեկամ,
Բարեկամ՝ ինչ բարեկամ, որ բարեկամութեանդ յուսամ,
Աւաղ անճար Շիրինիս բախտն է ներհակի նման:

ԵՐԳ ԻԴ.

Ապրիս, Համասիւիւռ, գովական աղջիկ ես,
Համասիւիւռից ազնիւ ու գեղեցիկ ես,
Թէև հասակաւ փոքր ինչ պզտիկ ես,
Բայց հաճողիդ իսկ քաղելու ծաղիկ ես,
Խելքով ու դէմքով ահա մէկ հատիկ ես,
Նախշուն կաքաւ, զարդարուած աղունիկ ես:

Ես մին սոխակ, դու վարդարան ինձ համար,
Կարմիր վարդի ես համանման ինձ համար,
Առիթ կենաց, օր բարութեան ինձ համար,
Օրը մէկ անգամ տեսարան ինձ համար,
Ես քեզ համար՝ դու, սիրական ինձ համար,
Էլ ի՛նչ ասեմ, հոգի ես, անուշիկս:

Ո՛րքան ընտիր մայրական ուսմունք ունիս,
Զարմանալի, գովելի մատունք ունիս,
Փոքրիկ պարտեզ՝ զանազան բերմունք ունիս,
Ակնախտեղ դէմք, բարի վարմունք ունիս,
Խնդրէ ինձմէ՝ որքան իրաւունք ունիս,
Խնդրելուդ չափ ևս առաւել քաղցրիկ ես:

Թող իմ կամքը յայտ լիցի քեզ նամակով,
Անճախ սէրդ ինձ է տուած մուրհակով,
Պայծառ կենացդ արև կարդամ բաժակով,
Ներելի ես Շիրինի մօտ հասակով,
Թող Վաչականն ինձ չի խաբի վիճակով,
Գուրգէն սիրոյս մօտ յատուկ Վարսենիկ ես:

ԵՐԳ ԻԵ.

Ա՛խ, իմ փոքրիկ բուրաստան, ափսոս անջուր մնացիր,

Գարունն մերձեալ ժամանեաց, արդեօք դու ո՛ւր մնացիր,
Մի անգամայն քուրձ զգեցեալ, սեւափետուր մնացիր,
Դու ի միջի աղբերաց ծարաւի հիւր մնացիր,
Վատահամբաւ, տմարդի, վրիպալուր մնացիր,
Որովհետեւ անթառամ դանձիցը կուր մնացիր:

Ահա յարեաւ մէկ տիկին, որ Եւրոպայ անունով,
Կամեր զքեզ տեսանել անչափ կարօտութիւնով,
Զուր համբաւոյդ եկն ի տես քանի սպտրաստութիւնով,
Սիրամարգով, սոխակով, երգով, ուրախութիւնով,
Զէին բացուած, զօրացած ծաղիկներդ պարզ գունով,
Գլխովին անարգվեցիր, ճարակտուր մնացիր:

Դու ջրասուզ անունով մէկ պաշտան ունէիր,
Նախատինք տեսնելով, իսկոյն եղև տարագիր,
Ըստ ասութեան Արարչին, ո՛ւր իմաստուն, ո՛ւր դպիր,
Էդ մթնազգաց հոգիէդ դու ամաչիր, դու երկիր,
Ի՞նչ շահեցար նիրհելով. ուրեմն արի՛ արթնացիր,
Լէր այս դարին նմանող, չասեն՝ թէ՛ զուր մնացիր:

Ա՛խ բուրաստան՝ բուրաստան, տէր ունենաս երանի՛,
Ծաղիկներդ՝ վարդերդ էգբան անհոտ չլինի,
Վերատեսուչ պաշտպանդ է հասակաւ պատանի,
Վերոյիշեալ տիկինը գարնան ոգիք շատ ունի,
Խնդրէ յուսով՝ նամակով, իցէ թէ՛ քեզ հասանի,
Նիրին, քու անձիդ համար զիարդ դու սուր մնացիր,

ԵՐԳ ԻԶ. Վանահայր Արք-հայ Կոստէ Թողալի վանին:

Յովնանէս վարդապետ, ճաշ պարտաւելով վասն յիշատակի, շաշու Գովասանու-
թիւն ընչալաւ աս ժամն ի 10 Յունիսի 1854 աթ ի Վաղարշապատ:

Ա՛խ, Յովհաննէս Վարդապետ, ի՞նչ ասեմ ձեր աքլորին,
Արի՛ ճշմարիտն ասա՛, որքան էր սրա տարին,

Ա՛ւաղ ձեր հարկութեանը, ամօթ դրա կատարին,
Դեռ ճաշը չվերջացած՝ աշիքը օջաղ արին,
Իստակեցին աքլորը, պղնձոյ մէջը դրին,
Մինչև էն տեղն հասաւ, որ փափագեցինք Փօնարին:

Պղինձը ջուր լցնելով, կուժ ու գիւլիւմ չի մնաց,
Աքլորի յոյսն ունելով, ո՛վ արդեօք ծում չի մնաց,
Բաղչումն արքատ, վանքումը սպիտակ մում չի մնաց,
Սովածութեանն յաղթուելով՝ խելքս ինձնում չի մնաց,
Երբ շահանոց մումն իջաւ, ասենք, թէ՛ հում չի մնաց,
Միք վռագել, համբերէք, աշիքն էս լուրը բերին:

Վարդապետէն հարցրի աքլորի թուականը,
Ասաւ, իմ պապս էր գիտում դրա կենաց սահմանը,
Երբ Նոյ իր որդիքովը մտնել ուզեց տապանը,
Էս աքլորն էր տապանի ձայն տալովը՝ դեսպանը,
Էն վտանգիցն ապրելով, հիմա մտաւ դազանը,
Ցանկանում էր թաբուռին առարկայից երկարին:

Տեսան կէս՝ դիշեր դառաւ, պղնձիցը հանեցին,
Կտրեցին մէկ հատ թէւը, կերան՝ հում անուանեցին,
Ճարահատեալ հաց բերին, աքլորը բաժանեցին,
Որքան կերան, լիացան, էնքան գովաբանեցին,
Ընտեղ երես առ երես ինձ ուղղախօս շինեցին,
Մէկ էս տեսակ տեսարան քիչ կը ճարվեր աշխարհին:

Միտը երբէք չկերվաւ՝ էնքան, որ անպիտան էր,
Մահմուզները թգաչափ՝ մորթին դաբաղի բան էր,
Ունեցած ոսկորների ամէքը մէկ գերան էր,
Թէև սրա գլուխը փծից պակաս կը լինէր,
Բայց ճնաղը մէկ աղքատ տան համար ներտիվան էր,
Պահարաններ՝ մաղազէք կար էս աքլորի փորին:

Քու սրտացաւ ընելը, ով դու, յետոյ իմացանք, թէ եւ էն քիչ ատենին մասնաւոր ուրախացան, Աբլորի դուլվածիցը շատերը հիւանդացան, Միջոցը երկարելով, հազիւ որ առողջացան, Տեսայ, որ իմ յօսի ինչ տուած վիշտքը բազմացան, Միանգամայն տուր տուի ինչ վատահոգութեան շարին:

Յայտ լիցի վեհանձն հոգի տեղակալ Սրբազանին, Որ Յովհաննէս Բաբունին չմնաց իր պայմանին, Զտէր Աւետիս քահանայն, ազգաւ Արարատեանին, Երաշխաւոր կամ վկայ տուաւ Աշըղ Շիրինին, Մէկ գառը ինչ էր արդեօք, աւանդ ձեր աստիճան, Խոստմունքի կատարումն է ամենալաւն ու բարին:

ԵՐԳ. ԻԵ.

Վարժարանէն մէկ աղջիկ, իւր մօր տունը գնալիս, Տեսաւ մէկ Հայոց տղայ՝ որ գուլթանիցն էր գալիս, Վերոյիշեալ աղջիկը՝ երբոր տեսաւ տղային, Տղային ետ կանչելով, մօտիկ տուաւ պատկերին, Ստիպելով աղջկան հոգին՝ և սէրն, ազգային, Որովհետեւ սեւազգեաց տեսաւ զտղայն թանգագին, Արեգակով այրուած՝ տօթով, խաշուած խղճալին, Քնահատութեան ձեռքից, արեան աչօք էր լալիս:

Ո՛ւմ տղայ ես, հարցրաւ, կամ ինչ տեղ է ձեր տունն, Կամ ինչ օգուտ կը բերէ ձեր հողագործութիւնն, Տղայն զոհացնելով պատմեց իւր կեցութիւնն, Իւր գուլթանի փլաւն, իւր քաջ եզանց անունն, Ընկերաց հետ կուռիւն, ուշուցն, բարկութիւնն, Ե՛րբ անթերի ունեցաւ այսքան տեղեկութիւնն, Տղային ափսոսալով՝ Սրբամիւս վայ էր տալիս:

Տղայն տապաւնահինք ամաց էր, երբ պատահեց աղջկան,

Չէր լրացած դեռ աղջկան ամաց երկոտասանն, Արի՛ զնանք, ասելով, իմ մայր ուսումնարանն, Ա՛յն կենսաբեր պարտեզն, հոգիշահ բուրաստանն, Տղայն՝ տղայ լինելով, երբ որ լսեց այս բանն, Իւր բարկութենէն անգամ չէր բաց լինում բերանն, Թո՛ղ, գնամ, այդ խօսքերդ չէ՛ իմ երբէք հաճելիս:

Լաւ տղայ՝ աղնիւ տղայ, հիմա պէտք է ո՛ւր գնաս, Խրատատու աղջկանէս տեսա՛ր, արդեօք, մի վնաս, Լաւ օրերդ անց կացան, մինչև լերը չզգուշանաս, Երանի՛ թէ իմ հետս մին փոքր տեղ ընթանաս, Տես ինձանից դու ո՛րքան քեզաշահ բան կիմանաս, Տղայն կասէ աղջկանն, վախում եմ շատ ուշանաս, Յետոյ պատասխան տալն դժուարին է մաճակալիս:

Տղային աղջիկն ասաց, այսօր է քոյ թանգ օրդ, Անմտութիւնդ, հոգի, տրտմութիւն է քոյ մօրդ, Պարսաւանք է ողջ ազգիդ և նախատինք քըւորդ, Ամենազուրկ, ողբալի, թանձրամիտ մեծ եղբօրդ, Յաւեմ, դարձեալ՝ զարմանամ, ծիծաղ կրկնեմ քոյ հօրդ, Ո՛ւր է քոյ երաշխաւոր կնքահայրդ՝ կնքաւորդ, Երբ Յիսուսի յատեանն քոյ տեղակ խօսք էր տալիս:

Ռամիկ տղայն, իւր մէջն Հայկայ արիւնն ունելով, Զգուշացաւ, արթնացաւ, խաւարն խսպաւ թող տալով, Մտաց քօղն վերացաւ, յաղջկանէն խրատուելով, Վարժարանին մօտացաւ, ուսուցչի հետ խօսելով, Մտաւ յուսումնարանն, մէկ նոր արարած գօլով, Զոյգ մանկոնց հանգամանքն ազգիս օրինակ տալով, Պիսիկ եղէ ականջաց ես իսկ Շիրին ցաւալիս:

ԵՐԳ. ԻԸ. ՈՐԱՏ.

Տղայ՝ տղայ, հարսանեաց տունն քեզ տուն չի՛ լինիլ,

Հարսանեաց տուն սիրողի սիրտն գիտուն չի՝ լինիլ,
Ժամանակն քանի որ ձեռքիդ է՝ միշտ ջանք արա,
Ամեն ատեն քոյ բարեգտ, խելքդ արթուն չի՝ լինիլ:

Աստուածաշունչ գիրքն քեզ և քո տանդ գործ շինէ՝
Նրանով սնուած տունն անգոր, անհիմն չի լինիլ,
Սուրբ Հոգւոյն յանձնուի՝ր դու քո բոլոր մտքովդ,
Ուրիշ կերպով՝ քեզ սրտի փոփոխութիւն չի՝ լինիլ:

Հոգի է՝ Աստուած, կուգէ՝ Հոգով երկրպագութիւն,
Ո՛վ մարդ, նրան լոկ կերպին պաշտողութիւն չի՝ լինիլ,
Վերոյիշեալ մատենի՝ հեղինակն է Սուրբ Հոգին,
Են աւել զքեզ փրկելոյ կարգ և կանոն չի՝ լինիլ:

Թագաւորին ճանաչէ՝, զիւր ժառանգն պատվելով,
Ատենակալներովն միջնորդութիւն չի՝ լինիլ,
Մարդն միայն մարդ եղած Բանին փրկել կարէ,
Թէ ոչ, իւրեան ձեռքովն մէկ օգնութիւն չի լինիլ:

Տասնաբանեայ պատգամի երկու գերագնիւ սէրն,
Ո՛վ չունենայ, նորանում ճշմարտութիւն չի՝ լինիլ,
Ո՛վ է վերստին ծնած, կամ ո՛վ ներսէն Հրէայ,
Կամ թէ զիւրդ լոկ լացին կենդանութիւն չի՝ լինիլ:

Ո՛վ ոք Աւետարանի միջօրեայ լոյսն ունենայ,
Մինչ հազար աղգ նորանում անօթութիւն չի՝ լինիլ,
Հաւատն ունի իւր մէջն շնորհաց հոգին անթերի,
Հաւատա՛ ինձ օրինակ, արգարութիւն չի՝ լինիլ:

Ժամավաճառ մի՛ լինիլ, մանկութեանդ նայելով,
Մահուան օրէն յետոյ—քեզ այցելութիւն չի՝ լինիլ,
Շիրին, դու ինքնին գիտես քո գիշերայնութիւնդ,
Մահուան մէջն կենաց հետ հաղորդութիւն չի լինիլ:

ԵՐԳ. ԻԹ. Ի ՎԵՐԱՅ ՍՈՒՐԲ ՍԻՐՈՑ:

Սիրոյ եղբայր, ինձ մտիկ տուր, խօսքիս զրուծիւնն է սէր,
Աստուածանա լրումն է սէր, աստ եղած կանոնն է սէր,
Նախատանացն յօժարամիտ՝ մահին անձնատուր եղև,
Աւետարանին նայելով. իմ Փրկչիս անունն է սէր:

Սէրն է զլուխ պատուիրանին և օրինաց լրումն,
Մարգարէից և Նախահարց աստութեանց կատարումն,
Համայնից հաստատութիւնն, անկեալ բնութեան ներումն,
Տասնաբանեայ սուրբ խրատուց բովանդակութիւնն է սէր:

Սիրոյ մէջն կեանք եմք տեսնում, իսկ ի մեղս—վիշտ ու մահ,
Սէրն օտարաց խնամարկու և ընկերաց անխնայ,
Ներող, զթած, երկայնամիտ, օգտամատուց, բազմաշահ,
Այն վերստին ծնանիլն՝ սուրբ նորոգութիւնն է սէր:

Սէրն հանդարտ՝ բարենախանձ՝ ամենայնի զոհ վիճակ,
Անչարաչար կեանք կը վարէ ազատօրէն՝ անփափագ,
Սիրով նաեւ քոյ Շիրինիդ, ո՛վ Դու սիրոյ հեղինակ,
Վասն զի Ամենագործիդ մեծ այցելութիւնն է սէր:

ԵՐԳ. Լ. ՎԱՍՆ ԽՈՒՄ ԵՐԹԱՆՈՅ:

Ինձանից ինչ տեսար, կամ ինչ լսեցիր,
Որ խաղա հեռացար, պատուական արծաթ.
Ինչ միջոց ճարեցիր, ինչ սկսեցիր,
Կամ ո՛ւր գտար անգութ քեզ նման արծաթ:

Ահա քսան ու եօթն տարիս լրացաւ,
Քսան տարին ամբողջ քեզ ետու գրաւ,
Երբեմն բազմաշխատ, երբեմն ծարաւ,
Եղէ անմիտ սէրոյդ սիրաբան, արծաթ:

Եթէ դու ես բախտն, առա՛, քեզ գովեմ,
Դու ո՛վ ես, վասն զի գիտեմ՝ ես ո՛վ եմ,
Թէ՛ որքան ձեզանով ես ասպհով եմ,
Ձեզ գովութեան արժէք տամ այնքան՝ արծաթ:

Չէ՛ չէ, դու բախտն չես, նորան մօտ բան ես,
Կարծիքով քեռորդի, մօտ ազգական ես,
Դու քեռուցդ աւելի փախստական ես,
Երկուսդ էլ մէկ մէկու համանման, արծաթ:

Ո՛հ, սէրդ որքան առատ, որքան ահագին,
Որ ունէր անթերի կորստեան որդին,
Արժէք համարելով զքեզ քո Սրարչին,
Միասին ստացալք անարգանք՝ արծաթ:

Ա՛խ, ինչ ասեմ, շատ անբախտ ես, անիրաւ,
Գրաւներդ մինչ երբ յաղթես, անիրաւ,
Անհարազատ և ասլերախտ ես, անիրաւ,
Այսօր ինձ մօտ, էգուց այլոց տան արծաթ:

Տո՛ւր իմ վերոյիշեալ քսան տարին, տո՛ւր,
Կամ քո ինձ խոստացած առատ բարին, տո՛ւր,
Տա՛ր այս իմ գանգատն սաղ աշխարհին տո՛ւր,
Տես՝ որքո՞ս կ'անուանեն անպիտան, արծաթ:

Մէկ անտիքա գտի հազար տարեկան,
Պատկերն անվնաս, զիրն անխափան,
Իսկ յայն տեղին տեսի մէկ հատ գերեզման,
Չունէր ինչ ազգարար մէկ նշան, արծաթ:

Հիմա, եղբայր, ես մարդ մահուան ենթակայ,
Իսկ դու տարով լցուած ամեն կէտ ներկայ,

Կ ինամութիւնդ մինչև որ ինձ գայ,
Մ թողս կ'ստանայ թող իրան, արծաթ:

Քո մէկդ ինձ մօտ երկու չղառաւ,
Լեռքս ո՛ւմ որ տուաւ, կրկին լեռ չառաւ,
Մէկն աշխատելով, վաղելով մեռաւ,
Մէկին յանկարծ տուիր աստիճան, արծաթ:

Տօ՛ անհոգի՛ անգութ, քանի՛ մի քանի,
Արի, ինձ էլ քեզ բարեկամ անուանի,
Ե՛կ, այս ասացուածոյս հետ միաբանի,
Ո՛չ դու մնայ անմարդ, ո՛չ ես — անարծաթ:

Կանչէ՛ իմ դրացիս, գոչէ՛ իմ տունս,
Քննելով ստուգէ՛ ողջ կեցութիւնս,
Թէ՛ կտրեն վկայել շուայութիւնս,
Թո՛ղ՝ քոյ տեղակ ինձ պատասխան տան, արծաթ:

Երանի՛, թէ լսելիքդ բանալիր,
Դու էլ ինձ պատասխան տալ ջանալիր,
Թէ՛ Երրինին հաւատարիմ մնալիր,
Ունէիր դու դրուստ գովասան, արծաթ:

Մահտեսի-Յակոբեանցի տպարանում ընդունվում են ամեն տե-
ռակ պատուէրներ հայերէն, ռուսերէն և թուրքերէն լեզուներ-
ով, որոնք կատարվում են ձեռնտու գներով և լաւ կերպ լի:

Հասցէ.

Բ. Պոլս, Կոնստանդուպոլսի Միլլիթար Պրես.

ՀՀ Ազգային գրադարան

NL0342313

